

SUOMEN PANKIN
KIRJASTO

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIESTEN

KERTOMUS

VUODELTA 1966

EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE

HELSINKI 1967

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIESTEN

KERTOMUS

VUODELTA 1966

EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE

1966

HELSINKI 1967

SISÄLLYS

	Sivu		Sivu
<i>Suomen Pankin toiminta</i>	3	Pankkivaltuusmiesten valvonnan alaiset rahastot	17
Taloudellinen kehitys vuoden 1966 aikana ..	3	Suostumus kiinteän omaisuuden ostoon	17
Suomen Pankin rahapolitiikka	3	Kassavarantosopimus ja kassavarantotalletusten korko	17
Valuuttakurssit ja pankin ulkomaiset suhteet	8	Suomen Pankin ohjesäännön 6 §:n väliaikainen muuttaminen	18
Suhde valtioon	12	Rediskonttausten enimmäismäärän rajoittaminen	18
Suhde yksityisiin asiakkaisiin	12	Suomen itsenäisyyden juhluvuoden johdosta perustettava rahasto	19
Suhde rahalaitoksiin	13	Toimenhaltijain palkkausten korottaminen ..	19
Pankin noudattamat luottoehdot	13	Lisäyksiä ja muutoksia pankin palkkaussääntöön	20
Setelistö	14	Suomen Pankin uusi eläkesääntö	20
Setelinanto-oikeus ja sen käyttö	14	Myönnettyt eläkkeet, avustukset ja hautausavut	21
Tilinpäätös	14	Johtokunta	21
<i>Pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita</i>	17	Haarakonttorien valvojat	21
Tilintarkastus	17	Pankkivaltuusmiehet	21
Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus ..	17	Tilintarkastajat	22
Inventaukset ja haarakonttorien tarkastukset	17		

Helsinki 1967. Valtion painatuskeskus

Suomen Pankin toiminta

Taloudellinen kehitys vuoden 1966 aikana

Tuotannollisen toiminnan nousu hidastui vuoden 1966 aikana. Kokonaistuotannon volyyymi kasvoi runsaat 2 % lisäyksen oltua vuotta aikaisemmin 5.5 %. Maksutasevaikeudet jatkuivat, sillä vaihtotaseen vajaus muodostui suurin piirtein samansuuruiseksi kuin vuonna 1965. Kokonaiskysynnän kasvun hidastuessa myös hintakehitys edelleen tasaantui.

Työllisyystilanne pysyi vuoden 1966 syksyyn saakka varsin hyvänä, etenkin kun työajan lyhentäminen kesäkuukausina lisäsi työvoiman kysyntää. Sen sijaan vuoden lopulla työttömyys lisääntyi. Työttömyysprosentti oli koko vuonna keskimäärin 1.6 oltuaan 1.5 vuonna 1965. Työmäärärahoihin palkattu vaition ja kuntien työvoima oli keskimäärin 4 000 henkilöä suurempi kuin edellisellä vuonna.

Sijoitustoiminta heikkeni vuoden 1966 aikana. Yksityisten bruttoinvestointien volyyymi kasvoi edellisestä vuodesta vain 1 %:n. Kone- ja laiteinvestoinnit alenivat suhteellisesti eniten. Talonrakennusinvestoinnit jäivät määrältään edellisvuotiselle tasolle. Julkisten investointien volyyymi kasvoi noin 3 %. Koko bruttoinvestointien volyyymi oli 2 % suurempi kuin vuonna 1965.

Yksityisen kulutuksen volyyymi kasvoi noin 4 % eli nopeammin kuin kokonaistuotanto. Vähittäiskaupan volyyymi-indeksi oli 6 % korkeammalla kuin vuonna 1965. Julkinen kulutus kasvoi voimakkaammin kuin yksityinen kulutus.

Viennin kasvu hidastui edelleen. Koko tavaraviennin arvo oli 5.5 % suurempi kuin vuonna 1965. Eniten kasvoi ns. uusvienti, jonka arvon nousu oli peräti 25 %. Myös metalliteollisuustuotteiden vienti laajeni tuntuvasti. Sen sijaan muiden tavaroiden viennin kasvu oli vähäistä ja puuteollisuustuotteiden viennin arvo jopa supistui.

Kokonaistuotannon kasvuvauhdin hidastuminen sekä maksutaseen parantamiseksi suoritettujen talouspoliittisten toimenpiteiden jarruttivat tuonnin kasvua. Tuonnin arvon lisäys oli kuitenkin noin 5 %. Henkilöautojen tuontia onnis-

tuttiin supistamaan, mutta muiden kulutustavaroiden tuonti paisui voimakkaasti. Kun tuontihinnat kohosivat vientihintoja nopeammin, ulkomaankaupan vaihtosuhte heikkeni. Tavarantuonnin arvo oli kertomusvuonna 5 524 milj. mk ja tavaraviennin arvo 4 817 milj. mk. Kauppataaseen vajaus, joka vuonna 1965 oli 700 milj. mk, nousi näin ollen 707 milj. markkaan. Vaihtotaseessa muut erät osoittivat ennakkolaskelmien mukaan noin 52 milj. markan ylijäämää, joten vaihtotaseen kokonaisvajaus oli noin 655 milj. mk. Noin puolet tästä vajauksesta voitiin rahoittaa ulkomaisen pääoman nettotuonnilla, joten maamme koko kulta- ja valuuttavaranto supistui kaikkiaan 355 milj. mk. Suomen Pankin kulta- ja valuuttavaranto supistui 321 milj. mk.

Työehtosopimusten mukaan palkkoja korotettiin yleisesti kaksi kertaa vuoden 1966 aikana. Helmikuun alussa korotus oli 3 % ja kesäkuun alussa 2.4 %. Vuotta aikaisemmin korotettiin palkkoja vain kerran, tammikuun alussa, 3.8 %. Todellisuudessa tapahtui myös palkkojen liukumista, niin että Tilastollisen päätösmiston laskema yleinen ansiotasoindeksi oli vuoden 1966 kolmannella neljänneksellä 7 % korkeammalla tasolla kuin vuotta aikaisemmin. Kokonaiskysynnän hidastuessa kustannusten nousu ei siirtynyt täysimääräisenä hintoihin. Elinkustannusindeksi oli vuonna 1966 keskimäärin 3.9 % korkeammalla tasolla kuin vuonna 1965. Tukkuhintaindeksin nousu oli huomattavasti pienempi eli vain 2.1 %.

Suomen Pankin rahapolitiikka

Rahalaitosten luotonannon rajoitusta koskeva, marraskuusta 1965 alkanut tavoitekausi päättyi kertomusvuonna huhtikuun lopussa, jolloin rediskonttauskiintiönsä ylittäneiden rahalaitosten luotonanto sai Suomen Pankin ohjeiden mukaan olla enintään 13 % suurempi kuin vuoden 1964 lopussa. Rahalaitokset pysyttivätkin luotonantonsa näissä rajoissa ja saivat oikeuden lisäkorkojen palautukseen sekä rediskonttausten peruskoron alennukseen. Ohjeet eivät sito-

neet säästöpankkeja, koska niiden keskusrahallaitos ei ollut ylittänyt rediskonttauskiintiötään. Kaikkien rahalaitosten luotonanto oli ko. ohjeitten mukaisesti laskettuna huhtikuun lopussa yhteensä 12.1 % suurempi kuin vuoden 1964 lopussa.

Vaikka rahalaitosten luotonannon kasvu rajoittuikin Suomen Pankin asettamiin puitteisiin, rediskonttausten taso silti nousi vuoden alkukuukausina ja valuuttavaranto vastaavasti aleni. Tämän johdosta Suomen Pankki katsoi välttämättömäksi tehostaa luotonannon pidättyvyyteen tähtäväää politiikkaa. Huhtikuun 28 päivänä pankki antoi rahalaitoksille uudet luotonanto-ohjeet asettaen uudeksi tavoitekaudeksi ajan toukokuu—lokakuu. Yleisohjeissaan pankki korosti, että valuuttavarannon voimakkaan alenemisen vuoksi asettaa ulkomaisen maksuvalmiuden turvaaminen entistä ahtaammat yhteiset rajat finanssi- ja rahapolitiikalle. Sen vuoksi on luottopolitiikassa yhä kiinteämmin pyrittävä siihen, etteivät rahalaitokset käytä Suomen Pankin varoja antolainauksensa lisäämiseen. Tässä tarkoituksessa pankki asetti rahalaitoksille toukokuusta alkaen uudet rediskonttauskiintiöt, joiden yhteissumma oli 696 milj. mk eli suunnilleen sama kuin senhetkinen rediskonttaussuure. Niille rahalaitoksille, joilla uutena tavoitekautena ei ole rediskonttauksia tai joiden rediskonttaukset pysyvät tavoitekautena vähintään 25 % rediskonttauskiintiötä pienempinä, ei asetettu luotonantorajoituksia. Muiden rahalaitosten tuli rajoittaa luotonantonsa kasvu siten, että luotonanto tavoitekauden lopussa oli enintään 15 % suurempi kuin joulukuun 1964 lopussa. Jos jonkin rahalaitoksen rediskonttaukset tavoitekauden aikana ylittävät rediskonttauskiintiön enemmän kuin 25 %:lla, Suomen Pankki ilmoitti voivansa asettaa sen luotonannolle myös muunlaisia rajoituksia. Pankki korosti erityisesti, että rahalaitosten luotonanto ei tavoitekauden välikuukausinakaan saa kasvaa edellä mainittua 15 %:n rajaa suuremmaksi. Valvoakseen näiden ohjeiden noudattamista ja saadakseen rahalaitokset huolella suunnittelemaan luotonantonsa budjetointia Suomen Pankki samalla vaati rahalaitoksia esittämään koko tavoitekautta varten luotonantosunnitelmat, jotka oli laadittava sitä yksityiskohtaisemmiksi, mitä enemmän ao. rahalaitos ylitti rediskonttauskiintiönsä.

Tietoisena siitä, että mahdollisuudet pelkääntään rahapolitiittisin toimenpitein ehkäistä valuuttavarannon heikentyminen ovat rajoitetut,

Suomen Pankki kevään aikana toistuvasti tähdensi hallitukselle valtiontalouden vakauttamisen sekä vientiä lisäävien ja tuontimenojen vähentävien budjetti- ja kauppapoliittisten toimenpiteiden tärkeyttä. Hallitus ryhtyi useisiin toimenpiteisiin maksutaseen turvaamiseksi ja valtiontalouden tervehdyttämiseksi, mm. korottaen autoveroa ja eräitä muita veroja ja maksuja vuoden puolivälistä lukien.

Maan valuuttavaranto oli kesäkuun loppuun mennessä ehtinyt kuitenkin supistua jo lähes 240 milj. mk. Rahalaitokset eivät myöskään kyenneet vastustamaan edellisen tavoitekauden aikana patoutunutta luotonkysyntää, vaan lisäsivät luotonantoon suurelta osin rediskonttausten turvin. Seurauksena oli, että useimmat rahalaitokset jo loppukesällä ylittivät niiden luotonannolle asetetun ylärajan. Kun luottojen takaisinmaksuja kuitenkin oli pyritty ajoittamaan tavoitekauden loppuun, puolet rediskonttaavista rahalaitoksista kykeni lokakuun päätteessä alittamaan mainitun 15 %:n ylärajan. Niiden rahalaitosten luotonanto, joita luotonantorajoitukset koskivat, oli pankin ohjeiden mukaisesti laskettuna lokakuun lopussa yhteensä 17.8 % korkeampi kuin vuoden 1964 lopussa. Jos otetaan huomioon myös ne rahalaitokset, joita luotonantorajoitukset eivät niiden rediskonttausten vähäisyyden vuoksi sitoneet, oli vastaava kasvu kaiken kaikkiaan 20.0 %. Tämä kehitys heijastui rediskonttauksissa, jotka lokakuussa olivat keskimäärin 805 milj. mk oltuaan huhtikuussa 594 milj. mk.

Valuuttavarannon turvaamiseksi hallitus pyrki vuoden 1967 tulo- ja menoarviota laatiessaan tasapainottamaan valtiontalouden ilman, että valtion luotonotolla liiaksi rasiitettaisiin vähäisiä pääomaresursseja, sekä samalla suuntaamaan entistä enemmän määrärahoja tarkoituksiin, jotka palvelisivat tuotannon ja työllisyyden ylläpitämistä ja nimenomaan edistäisivät viennin kehittämistä.

Suomen Pankin oli syksyllä todettava, että useat rahalaitokset eivät olleet pysyneet niiden luotonannolle ja rediskonttauksille asetettujen rajoitusten puitteissa, eikä tavoiteltua luotonannon kasvun hidastumista siten ollut saavutettu. Luotonannon kasvaessa rediskonttauksien varassa maan ulkomainen maksuvalmius olennaisesti heikentyi. Pankki tähdensikin sekä rahalaitoksille että hallitukselle, että tämän kehityskulun pysäyttäminen oli nyt tullut luottopolitiikan ylivoimaisesti tärkeimmäksi tehtäväksi. Asiaa käsiteltiin pankkivaltuusmiesten

kokouksessa syyskuun 23 päivänä, jolloin pankkivaltuusmiehet valuuttatilannetta silmällä pitäen kehottivat Suomen Pankin johtokuntaa tehostamaan rahalaitosten luotonannon ja maksuvalmiuden säätelyä niin, että asetettujen rediskonttauskiintiöiden ylitykset saadaan rajoitetuiksi enintään 25 %:iin ja rediskonttausten kokonaismäärä tammikuun 1967 loppuun mennessä 800 milj. markkaan. Rajoitukset luotonannossa oli pyrittävä siten toteuttamaan, että ne lähinnä kohdistuisivat työllisyyden kannalta toissijaisiin kohteisiin (ks. s. 18—19).

Tämän mukaisesti Suomen Pankki antoi lokakuun 28 päivänä rahalaitoksille uudet luotonanto-ohjeet, joissa toimenpiteet suunnattiin nimenomaan vallitsevan rediskonttaustason alentamiseen sekä siihen, että rahalaitokset näissä rajoitetuissa puitteissa kiinnittäisivät mitä suurimman huomion luotonantotarpeiden tärkeysjärjestyksen punnitsemiseen. Rahalaitoksille asetettiin uudeksi tavoitekaudeksi marraskuun 1966—kesäkuun 1967. Luotonannolle ei enää asetettu yhteistä enimmäisrajaa, vaan luotonantomahdollisuudet jätettiin kunkin rahalaitoksen kohdalla riippuviksi siitä, mitä rahalaitoksen ottolainauksen kehitys, entisten luottojen takaisinmaksut ja rediskonttausten alentamistarve sallivat. Uusien ohjeiden mukaan niiden rahalaitosten, jotka lokakuussa 1966 ylittivät rediskonttauskiintiönsä enintään 25 %:lla, tuli alentaa rediskonttauksensa kiintiön puitteisiin tammikuuhun 1967 mennessä ja siitä lukien pysyttää rediskonttaukset näissä rajoissa tavoitekauden loppuun saakka. Tämän saavuttamiseksi näiden rahalaitosten oli noudatettava Suomen Pankin hyväksymää, koko tavoitekaudeksi laadittua ja kuukausittain tarkistettavaa luotonanto- ja rahoitussuunnitelmaa. Rahalaitokset voitaisiin myös velvoittaa alistamaan etukäteen Suomen Pankin hyväksyttäväksi kaikki vähintään 1 milj. markan suuruiset luotot. Sellaisen rahalaitoksen, jonka rediskonttaukset lokakuussa ylittivät rediskonttauskiintiön enemmän kuin 25 %:lla, tuli puolestaan alentaa rediskonttauksiaan siten, että ne tammikuussa 1967 ovat enintään 25 % kiintiötä suuremmat ja kesäkuussa 1967 enintään kiintiön määräiset. Tällaisen rahalaitoksen sallittiin myöntää uutta luottoa ja uusia aikaisempia luottoja vain Suomen Pankin viikoittain vahvistaman ohjelman puitteissa. Suomen Pankki ei tässä yhteydessä katsonut tarpeelliseksi puuttua ensinkään niiden rahalaitosten luotonantoon, jotka jo aikaisemmin olivat pysyneet rediskonttauskiintiönsä

puitteissa, edellyttäen että ne uutenaikin tavoitekautena välttävät kiintiön ylittämisen.

Uusissa ohjeissaan Suomen Pankki samalla esitti kaikille rahalaitoksille kehoituksen, että ne luottoanomuksia harkitessaan pyrkisivät ensisijaisesti tyydyttämään sellaisen lyhytaikaisen luoton tarpeen, joka ylläpitää ja lisää tarjontaa yleensä ja varsinkin vientiin tarkoitettua tuotantoa. Sikäli kuin rahalaitoksilla on mahdollisuuksia pitkäaikaisten lainojen myöntämiseen, olisi rakennustoiminnan rahoituksessa etusijalle asetettava Arava-luotot. Luotonannon rajoitukset taas tulisi kohdistaa lähinnä luottoihin, jotka välittömästi tai välillisesti rahoittavat kulutus- ja investointitavaroiden ja erityisesti tuontitavaroiden kysyntää. Samassa yhteydessä Suomen Pankki myös ilmoitti, että rahalaitosten ei enää tarvitse tehdä marraskuussa 1965 annettujen ohjeiden mukaista määräaikaisselvitystä rakennusluotoista eikä pyytää lupaa tontti- ja kiinteistöluottoihin tai vastaavanlaisiin omiin sijoituksiin.

Tarkasteltaessa Suomen Pankin luottopolitiittisia toimenpiteitä kertomusvuoden aikana on käsiteltävä myös suhdetta valtioon. Valtio oli jo vuoden alusta lukien rahoitusvaikeuksissa, etenkin sen takia, että eräiden menojen maksaminen oli jouduttu siirtämään vuodesta 1965 kertomusvuoden puolelle. Maksuhäiriöiden välttämiseksi Suomen Pankki joutui helmikuusta alkaen miltei kuukausittain järjestämään valtiolle tilapäistä ja lyhytaikaista rahoitusta, mikä tapahtui lähinnä Postisäästöpankin kanssa tehtyjen termiiniehtojen obligaatiokauppojen muodossa. Huolimatta aikaisemmin jo viitatuista verojen ja maksujen korotuksesta vuoden puolivälissä valtiontalouden rahoitusvajaus syksyn mittaan yhä kasvoi ja muodostui useastakin syystä huomattavasti suuremmaksi kuin vielä vuoden 1967 budjettiesitystä laadittaessa oli ennakoitettu. Marraskuun jälkipuoliskolla valtiovainministeriö ilmoitti Suomen Pankille, että lopullinen rahoitusvajaus, jota ei valtion vuoden 1966 tulo- ja menoarviossa eikä myöskään jo eduskuntakäsittelyn loppuvaiheeseen ehtineessä vuoden 1967 tulo- ja menoarviossa ollut katettu, nousisi noin 400 milj. markkaan. Katsoen niihin vakaviin seurauksiin, mitä koituisi tämänsuuruudesta avoimesta kassakriisistä, Suomen Pankki päätti joulukuun 12 päivänä myöntää valtiolle poikkeuksellisen ja kertakaikkisen toimenpiteen enintään 300 milj. markan määräisen lainan. Tämä laina, joka merkittiin tuloksi vuoden 1966 viimeiseen lisäbudjettiin,

on maksettava takaisin vuosina 1968—1970. Niiden hättävää vaikutusten poistamiseksi, jotka väistämättömästi aiheutuisivat tällaisesta keskuspankkirahan tarjonnan lisääntymisestä, Suomen Pankki kuitenkin asetti luoton ehdoksi, että vastaava määrä varoja sidotaan rahalaitosten talletuksina Suomen Pankkiin. Hallitus teki periaatepäätöksen siitä, että ellei Suomen Pankki saa rahalaitosten kanssa aikaan tämän mukaista kassavarantopimusta, hallitus saattaa vuoden 1967 alusta voimaan laissa rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa säädetyn pakollisen talletusmenettelyn. Suomen Pankki aloitti rahalaitosten kanssa välittömästi neuvottelut kassavarantopimuksen aikaansäämiseksi ja sopimus solmittiin joulukuun 23 päivänä. Sen mukaan rahalaitokset tallettavat kuukausittain, alkaen helmikuun 15 päivästä 1967, Suomen Pankkiin erityisille kassavarantotileille määrän, joka riippuu toisaalta kunkin rahalaitoksen ottolainauksen suuruudesta vuoden 1966 lopussa, toisaalta a.o. rahalaitoksen ottolainauksen kuukausittaisesta kasvusta vuonna 1967. Suomen Pankki maksaa talletuksille korkoa 7 % vuodessa, mihin pankkivaltuusmiehet jo aikaisemmin olivat antaneet johdokunnalle valtuudet (ks. s. 17—18). Talletusvelvollisuus voi kaikkien rahalaitosten kohdalla yhteensä olla enintään 300 milj. mk eli valtiolle annetun lainan määrä. Kunkin rahalaitoksen kohdalla talletusvelvollisuus on samalla rajoitettu 60 %:iin sen ottolainauksen kasvusta ja enintään 3 %:iin sen ottolainauksen määrästä vuoden 1966 lopussa. Kassavarantotileille joulukuun 15 päivään 1967 mennessä kertyneet varat Suomen Pankki palauttaa rahalaitoksille viimeistään sitä mukaa kuin valtio lyhentää mainittua lainaansa Suomen Pankille.

Huolimatta lokakuussa annetuista uusista ohjeista rahalaitosten velka keskuspankille kasvoi marras—joulukuussa huomattavasti enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Tämä kehitys johtui kuitenkin monista poikkeuksellisista tekijöistä. Valuuttavaranto aleni näinä kuukausina 105 milj. mk, kun se vastaavana aikana edellisenä vuonna oli pysynyt entisellään. Joulukuussa esiintyvä setelistön kausinousu puolestaan osoitautui olennaisesti suuremmaksi kuin aikaisemmin. Edelleen valtion toimeen panema eräiden maksujen lykkääminen lisäsi rahalaitoksiin kohdistuvaa painetta. Rahalaitosten tilanne alkoi helpottua vasta joulukuun lopulla, kun valtio ryhtyi suuremmassa määrin nostamaan Suomen Pankilta saamaansa lainaa ja setelistön kehitys

kääntyi alenevaksi. Vuoden loppuluvut jäivät niin rediskonttausten kuin setelistön osalta kuitenkin aivan poikkeuksellisen korkeiksi. Joulukuun ylikireyden vastapainoksi rahalaitosten asema keveni tammikuussa 1967 aivan olennaisesti enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Tähän vaikutti mm. se, että valtio käytti loput Suomen Pankilta saamastaan lainasta, setelistö aleni kuun aikana peräti 138 milj. mk ja Suomen Pankin valuuttavaranto kasvoi 62 milj. mk. Rahatilanteen helpottuminen tuntui erityisesti liikepankeissa. Niiden antolainaus, joka tammikuussa tavallisesti kasvaa, väheni tällä kertaa peräti 151 milj. mk. Tuloksena oli, että rediskonttausten keskimäärä, joka joulukuussa oli 960 milj. mk, aleni tammikuussa 718 milj. markkaan eli selvästi Suomen Pankin asettaman tavoiterajan alapuolelle.

Rediskonttausten kehitystä eri rahalaitosten kohdalla valaisee sivulla 7 oleva asetelma, jossa vertailuajanjaksoiksi on valittu tavoitekausien päätekuukaudet eli huhti- ja lokakuu. Kun joulukuun kehitys oli aivan poikkeuksellinen, niin kuin edellä kävi ilmi, on tarkastelu ulotettu tammikuuhun 1967. Huomattakoon tässä yhteydessä, että Suomen Pankin ohjeiden mukaan rediskonttauskiintiöt koskivat kunkin rahalaitoksen päivittäistä keskuspankkivelkaa aina huhtikuun loppuun asti ja vasta sen jälkeen rahalaitoksen keskuspankkivelan kuukausikeskimäärää.

Tarkasteltaessa Suomen Pankin kertomusvuonna suorittamia muita raha- ja luottopoliittisia toimenpiteitä mainittakoon, että vuoden alussa ryhdyttiin myöntämään luottoja ns. uusviennin kehittämiseksi sen luottojärjestelyn puitteissa, jonka pankki oli vuoden 1965 lopulla luonut yhteistoiminnassa rahalaitosten kanssa. Luotot myönnettiin yleensä kuudeksi kuukaudeksi, mutta ne saatettiin myös muuttamattomina tai muutettuina uusiksi, riippuen a.o. yrityksen uusviennin kehityksestä. Uusvientiluottoa myönnettiin vuoden aikana kaikkiaan 104 yritykselle bruttomääräisesti yhteensä 36.9 milj. mk. Osa tästä ehdittiin maksaa pankille takaisin jo kertomusvuoden aikana. Kertomusvuoden lopussa oli uusvientiluottojen käytössä oleva määrä 29.2 milj. mk.

Viljaliikkeille ja myllyille viljakaupan rahoitukseen syksyllä 1965 myönnettyt luotot, joita kertomusvuoden alkaessa oli nostettuna 25.4 milj. mk, maksettiin pankille takaisin elokuun loppuun mennessä. Jo kesäkuussa pankki päätti, että se myös tulevana satokautena osallistuu

	Rediskonttausten kuukausikeskimäärä				Rediskonttauskiintiö 1. 5. 1966 alkaen m k	Kiintiön ylitys (+) tai alitus (-)	
	Joulukuu 1965	Huhtikuu 1966	Lokakuu 1966	Tammikuu 1967 milj. m k		Lokakuu 1966	Tammikuu 1967
Kansallis-Osake-Pankki	253	168	257	203	230	+ 27	— 27
Oy Pohjoismaiden Yhdyspankki	219	241	262	214	230	+ 32	— 16
Helsingin Osakepankki	21	39	28	28	50	— 22	— 22
Ålands Aktiebank	4	6	6	5	6	—	— 1
Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki	28	2	43	56	90	— 47	— 34
Osuuskassojen Keskus Oy	185	137	209	212	90	+119	+122
	710	593	805	718	696	+109	+ 22

viljakaupan rahoitukseen ja antaa tarkoitukseen saman määrän luottoa kuin liikepankit ja Osuuskassojen Keskus Oy yhteensä. Rahoituksen kohteena tuli nyt olemaan leipä- ja siemenviljan lisäksi myös rehuvilja mutta sen sijaan ei enää suurimokaura. Muilta osin luottojärjestely oli miltei samanlainen kuin edellisenä vuonna. Kertomusvuoden lopussa oli viljakaupan rahoitukseen tämän järjestelyn puitteissa myönnettyjen luottojen nostettu määrä 28.0 milj. mk.

Suomen Pankki teki kertomusvuonna edelleenkin yksityisten rahalaitosten kanssa obligaatiokauppoja termiiniehdoin. Niiden obligatioiden yhteismäärä, jotka pankki lupautui tämän säännönmukaisen järjestelyn puitteissa ostamaan rahalaitoksilta, oli sama kuin edellisenä vuonna eli 42 milj. mk. Lisäksi pankki teki ajoittain, etenkin joulukuussa, ylimääräisiä obligaatiokauppoja eräiden rahalaitosten kanssa, jotka olivat rediskonttauskelpoisen vekselimateriaalin puutteessa. Obligaatiokaupoista Postisäästöpankin kanssa on mainittu jo edellä.

Metalliteollisuuden keskipitkiä toimitusluottoja koskeva luottojärjestely jatkui myös kertomusvuonna yksinomaaisesti Suomen Pankin rahoittamana, sillä luotonannon rajoitusta koskevien ohjeiden yhteydessä pankki vapautti liikepankit velvollisuudesta ostaa kyseisiin luottoihin liittyviä vekseleitä takaisin. Näiden liikepankeilta Suomen Pankin salkkuun ostettujen vekselien määrä kasvoi vuoden aikana 17.9 milj. mk ja oli vuoden lopussa 68.1 milj. mk. Luototarauksia oli lisäksi yhä voimassa 7.0 milj. markan määrä. Mainittakoon myös, että metsätalouden rahoitusohjelman (MERA) mukaisesti valtio laski kertomusvuonna jälleen liikkeeseen 20 milj. markan määräisen metsänparannuslainan, jota vastaavat obligaatiot Suomen Pankki sopimuksen mukaisesti osti ja myi edelleen raha- ja vakuutuslaitoksille.

Antolainaus yleisölle kasvoi kaikissa raha-

laitoksissa, mukaan luettuina kiinnitysluottolaitokset, vuoden aikana yhteensä 1 248 milj. mk eli 11.5 %. Kasvu oli suhteellisesti samaa suuruusluokkaa kuin vuonna 1965, jolloin vastavat luvut olivat 1 124 milj. mk ja 11.6 %. Vertailuja tehtäessä on kuitenkin huomattava, että vuoden 1966 lopussa rahalaitosten, etenkin liikepankkien luottomäärä nousi poikkeuksellisen suureksi sen jo mainitun seikan takia, että rahamarkkinat tilapäisesti kiristivät. Rahalaitosten koko ottolainaus yleisöltä, kiinnitysluottolaitokset ja osuuskauppojen säästökassat mukaan luettuina, lisääntyi kertomusvuonna 1 253 milj. mk eli 12.5 %. Kasvu oli huomattavasti suurempi kuin edellisenä vuonna, jolloin ottolainauksen lisäys oli 1 029 milj. mk eli 11.4 %. Suomen Pankin ehdotuksesta rahalaitokset muuttivat kesäkuun alusta lukien indeksiehtoisten talletustilien ehtoja siten, että A-tilien korko nostettiin 2 1/2 %:sta 3 %:ksi vuodessa ja B-tileille lakattiin samalla ottamasta uusia talletuksia. Varsinaisten talletusten kasvun painopiste oli A-tileillä, jotka vuoden aikana lisääntyivät 590 milj. mk. Korkeakorkoiset talletukset kasvoivat 131 milj. mk, kun taas B-tilit vähenivät 44 milj. mk. Kaikkiaan kasvoivat 12 kuukauden talletukset siten 677 milj. mk 6 kuukauden talletusten lisääntyessä 570 milj. mk ja shekkitilien vain 7 milj. mk. Vuoden lopussa oli indeksiehtoisten talletusten osuus kaikista varsinaisista talletuksista 21.2 %, mitä vuotta aikaisemmin vastasi 18.2 %.

Indeksiehtoisten talletusten kasvun ja hintojen nousun johdosta talletuksille maksettavien indeksihyvitysten määrä lisääntyi niin, että rahalaitosten oli vuoden aikana korotettava luottoasiakkailta perittävää ns. välillistä indeksilisää. Säästöpankkijärjestö nosti lokakuun alusta indeksilisan 1/2 %:sta 1 %:iin vuodessa ja osuuskaassajärjestö vuoden puolivälistä 0.3 %:sta 0.7 %:iin. Suomen Pankin luvalla varsinaiset

liikepankit korottivat indeksilisan joulukuun alusta toistaiseksi $\frac{1}{2}$ %:sta $\frac{3}{4}$ %:iin, lukuun ottamatta Ålands Aktiebankia, jonka sallittiin vuoden 1967 alusta nostaa indeksilisa toistaiseksi $\frac{1}{2}$ %:sta 1 %:iin. Luvan antaessaan Suomen Pankki kuitenkin samalla kehotti ko. liikepankkeja lisäämään ns. suoran indeksiehdon soveltamisalaa asettaen tavoitteeksi, että niillä tulisi olla suoran indeksiehdon alaisia lainoja yhtä paljon kuin ne ovat vastaanottaneet indeksiehtoisia talletuksia A-tileille.

Tarkasteltaessa kehitystä eri rahalaitosryhmissä voidaan todeta, että liikepankeissa, lukuun ottamatta Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankkia, antolainaus yleisölle kasvoi 106 milj. mk enemmän kuin ottolainaus. Lisäksi ne käyttivät huomattavasti varoja muihin luottoihin ja sijoituksiin; mm. taseessa "muihin varoihin" kirjatut saatavat kasvoivat 69 milj. mk ja sijoitukset osakkeisiin sekä pankkiinteistöihin 24 milj. mk. Rahoitukseen ne käyttivät ulkomaista velkaa nettomääräisesti 47 milj. mk, minkä lisäksi obligaationsalkusta vapautui myyntien ja takaisinmaksujen johdosta 20 milj. mk. Muut erät huomioon ottaen liikepankeille jäi lopulliseksi rahoitusvajaukseksi 114 milj. mk, rillä määrällä ne lisäsivät rediskonttausvelkaansa Suomen Pankille. Säästöpankeissa puolestaan ottolainaus kasvoi 64 milj. mk enemmän kuin antolainaus. Tämän ylijäämän ne kuitenkin käyttivät muihin sijoituksiinsa vähentäen sitä paitsi nettosaatavaansa Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankissa 45 milj. mk. Kun Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki lisäsi samanaikaisesti myös luotonantoon yleisölle, nousivat sen rediskonttaukset vuoden lopussa 72 milj. markkaan. Vuoden alussa pankki oli ollut kokonaan ilman rediskonttauksia. Osuuskassoissa ottolainaus niin ikään kasvoi vuoden aikana voimakkaammin kuin antolainaus ja enemmyys oli 70 milj. mk. Tästä osuuskassat käyttivät 35 milj. mk parantaakseen tiliasemaansa Osuuskassojen Keskus Oy:ssä. Osuuskassojen Keskus Oy puolestaan lisäsi vuoden aikana antolainautaan ja muunlaisia sijoituksiaan kaikkiaan 61 milj. mk, minkä lisäksi se maksoi velkojansa, pääasiallisesti ulkomailta saamaansa lyhytaikaista luottoa, takaisin yhteensä 42 milj. mk. Kun Osuuskassojen Keskus Oy:llä oli rahoitukseen käytettävissä osuuskassoilta saatujen varojen lisäksi lähinnä vain osakepääoman korotuksesta kertyneet 10 milj. mk, se lisäsi rediskonttauksiaan vuoden aikana 150 milj. markasta 218 milj. markkaan.

Valuuttakurssit ja pankin ulkomaiset subteet

Seuraavassa asetelmassa on esitetty Suomen Pankin vuosien 1965 ja 1966 lopussa noteeratut viralliset valuuttakurssit. Ne valuutat, joille kertomusvuoden aikana noteerattiin kiinteä kurssi, on merkitty tähdellä.

		31. 12. 1965 mk	31. 12. 1966 mk
New York	1 \$	3.224	3.224
Montreal	1 Can \$	2.998	2.976
Lontoo	1 £	9.035	8.995
Tukholma	100 Skr	62.34	62.35
Oslo	100 Nkr	45.14	45.14
Kööpenhamina	100 Dkr	46.83	46.70
Frankfurt a.M.	100 DM	80.60	81.15
Amsterdam	100 Hfl	89.42	89.18
Bryssel	100 Bfr	6.497	6.450
Zürich	100 Sfr	74.70	74.56
Pariisi	100 FF	65.80	65.20
Rooma	100 Lit	—5163	—5165
Wien	100 Sch	12.48	12.48
Lissabon	100 Esc	11.27	11.22
Reykjavik	100 Ikr	7.50	7.50
Madrid	100 Ptas	5.42	5.40
*Moskova, clearing	1 Rub	3.5667	3.5667
*Clearing-\$	1	3.21	3.21

Kaksipuolisia maksusopimuksia, jotka edellyttävät clearingtiliä kautta tapahtuvaa maksuliikettä, oli Suomella kertomusvuoden päättyessä kahdeksan itäryhmään kuuluvan maan kanssa (Bulgaria, Kiina, Neuvostoliitto, Puola, Romania, Saksan Demokraattinen Tasavalta, Tšekoslovakia ja Unkari) sekä yhden Kansainvälisen Valuuttarahaston jäsenmaan kanssa (Kolumbia). Kolumbian sopimus pidennettiin joulukuun 3 päivänä noottien vaihdolla vuoden 1967 loppuun saakka. Kreikan sopimus päättyi kertomusvuonna, ja elokuun alusta lukien maksuliike Kreikan kanssa tapahtui vaihdettavina valuuttoina.

Suomen Pankin soveltamiin valuutansääntelymääräyksiin tehtiin kertomusvuonna vain vähäisiä muutoksia. Maksutasevaikeuksien johdosta ei katsottu olevan mahdollisuuksia valuutansääntelymääräysten liberalisoinnin jatkamiseen, mutta niitä ei haluttu suuremmassa määrin myöskään kiristää, koska hallituksen ja Suomen Pankin toimenpiteet maksutaseen tasapainottamiseksi perustuivat olennaisesti epäsuoriin toimenpiteisiin ja tarkoituksena oli välttää uusia välittömiä sääntötoimenpiteitä. Mainittakoon lisäksi, että ns. näkymätöntä maksuliikettä koskevan FINEFTA-sopimuksen 5. artiklan edellyttämä Suomen soveltamien valuutansääntelymääräysten tarkastelu aloitettiin Yhteisneuvoston päätöksellä perustetussa, virka-

miestasolla toimivassa työryhmässä Genevessä kertomusvuoden kuluessa. Tarkoituksena on tällöin todeta, missä määrin Suomen valuutansääntely liberalisointiasteeltaan eroaa EFTA-maiden keskenään soveltamasta minimitasosta. Vastaava tarkastelu suoritettiin viimeksi vuonna 1960, ennen Suomen assosioitumissopimuksen allekirjoittamista. Työryhmän tehtävän loppuunsaattaminen siirtyi vuoden 1967 puolelle.

Valuutansääntelymääräyksissä kertomusvuonna tapahtuneista muutoksista mainittakoon seuraavat. Suomen Pankin jo vuonna 1962 antamia määräyksiä, joiden mukaan maksut tietyistä kestokulutushyödykkeistä on suoritettava ulkomaiselle myyjälle (tai vastaava määrä talletettava Suomen Pankkiin) ennen tavarantullausta tai sen panoa yleiseen tai yksityiseen tullivarastoon, tiukennettiin joulukuun 2 päivänä 1966. Samalla kun kyseisten tavaroiden luetteloa hieman laajennettiin, nämä määräykset ulotettiin koskemaan myös tavarantullausta tai vapaavarastoon, ellei kysymys ole toiseen maahan tarkoitettusta kauppakuluttavasta. Tämän muutoksen tarkoituksena oli hillitä etenkin henkilöautojen maahantuontia kieltämällä tuojalta ulkomaisen kauppaluoton käyttö myös silloin, kun autot varastoidaan vapaasatamaan tai vapaavarastoon.

Joulukuun 30 päivänä 1966 pankki teki päätöksen, jolla ulkomaille lähtevien matkailijoiden oikeus ostaa Suomesta käsin ns. matkapalveluja (lukuun ottamatta varsinaisia kuljetuskuluja) rajoitetaan 400 markkaan henkilöä ja matkaa kohti, jos matka suuntautuu vain Skandinavian maihin, ja 800 markkaan, jos matka tehdään muihin maihin. Tähän saakka oli näiden matkapalvelujen myynti ollut rajoituksetonta. Jos matkapalvelujen arvo ylittää mainitut määrät, on ylimenevä osa vähennettävä matkustajalle myytävän matkavaluutan sallitusta enimmäismäärästä, joka pysytettiin ennallaan. Uudet määräykset tulivat voimaan tammikuun 1 päivänä 1967 ja niitä sovellettiin tammikuun 15 päivänä tai sen jälkeen alkaneisiin matkoihin.

Pankin valuuttapolitiikalle antoi kertomusvuonna leimansa edelleen maan maksutaseen heikkenevä kehitys. Huolimatta hallituksen ja Suomen Pankin suorittamista, maksutaseen turvaamiseen tähtäävistä toimenpiteistä vaihtotaseen vajeus muodostui kertomusvuonna suunnilleen samansuuruiseksi kuin vuonna 1965. Alustavien arvioiden mukaan vajeus oli yli 600 milj. mk, vaikka suoritettujen toimenpiteiden ansiosta eräiden tärkeimpien tavararyhmien,

kuten henkilöautojen, tuonti supistui merkittävästi.

Vaihtotaseen vajeuksen rahoittamisessa jouduttiin vielä suuremmassa määrin kuin edellisenä vuonna turvautumaan kulta- ja valuuttavarantoon. Koko maan varanto supistui kertomusvuonna kaikkiaan 355 milj. mk vastaavan luvun oltua 283 milj. mk vuonna 1965; kullaan ja vaihdettavien valuuttojen osalta varanto pieneni yhtä paljon kuin edellisenä vuonna eli 312 milj. mk.

Ulkomaisilla pitkäaikaisilla pääomamarkkinoilla, joilta saatujen lainojen avulla vaihtotaseen vajeus oli vielä kaksi vuotta aikaisemmin voitu rahoittaa, jatkui jo vuonna 1965 alkanut kiristyminen. Tämä kuvastui toisaalta siinä, että Suomi sai näiltä markkinoilta vain yhden pienen obliigaatiolainan, jonka eräs teollisuusyrittäjä markkinoi Sveitsissä, sekä toisaalta aikaisempien lainojen efektiivisen korkotason nousuna. Niinpä pörssikurssien mukaan arvioiden valtion dollarimääräisten obliigaatiolainojen efektiivinen korko nousi kertomusvuonna 6.84 %:sta 7.60 %:iin, DM-määräisten suomalaisten lainojen 7.07 %:sta 8.01 %:iin ja muiden pörsseissä noteerattujen ja kaupankäynnin kohteena olleiden lainojen 7.12 %:sta 7.85 %:iin. Korkotason huippu saavutettiin kuitenkin yleensä jo syyskuussa, ja vuoden viimeisen neljänneksen aikana efektiiviset korot pysyivät kutakuinkin vakaina.

Obligaatiolainamarkkinoiden oltua Suomen osalta käytännöllisesti katsoen suljettuina kertomusvuoden aikana siirtyi Suomen ulkomaisen lainaustoiminnan pääpaino muihin pitkäaikaisiin lainamuotoihin. Maailmanpankki myönsi kertomusvuonna Suomelle 13. lainansa, määrältään 20 milj. dollaria. Tämän Suomen valtion ottaman lainan korko on 6 % ja takaisinmaksuaika 15 vuotta. Laina käytetään kolmen tien- ja sillanrakennusprojektin toteuttamiseen. Tämän sekä aikaisemmin myönnettyjen lainojen käyttö nosti Maailmanpankista kertomusvuonna saadun pitkäaikaisen rahoituksen kokonaismäärän 78 milj. markkaan.

Eriyisen voimakas kasvu tapahtui ulkomailta saatujen ns. finanssiluottojen kohdalla. Nämä ovat yleensä suomalaisten rahalaitosten ja yritysten ulkomaisilta pankkilaitoksilta saamia keskipitkiä (tavallisesti 3—5 vuoden) luottoja, joita ei ole sidottu tiettyihin tavaratoimituksiin. Tähän ryhmään luokiteltavia lainoja saatiin kertomusvuonna 271 milj. mk eli lähes kolme kertaa niin paljon kuin vuonna 1965.

Ulkomaisia pitkäaikaisia eli yli vuoden pituisia lainoja nostettiin kertomusvuonna kaikkiaan 518 milj. mk. Vastaava määrä oli 434 milj. mk vuonna 1965. Nostettu määrä oli kuitenkin huomattavasti alle vuonna 1964 saavutetun 767 milj. markan huipputason. Lainojen kuolekukset olivat kertomusvuonna 271 milj. mk eli suunnilleen samansuuruiset kuin edellisenä vuonna, jolloin ne olivat 273 milj. mk. Suomen ulkomainen pitkäaikainen velka kasvoi kertomusvuonna nettomääräisesti 247 milj. mk vastaavan luvun oltua edellisenä vuonna vain 161 milj. mk. Suomen ulkomaisen pitkäaikaisen velan kokonaismäärä, joka oli 2 448 milj. mk vuoden 1965 lopussa, nousi siten kertomusvuoden aikana 2 695 milj. markkaan. Pitkäaikaisesta velasta maksettiin korkoja kertomusvuonna 110 milj. mk eli noin 5 milj. mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

Valuutansäännöstelyviranomaisena Suomen Pankki on edelleen valvonut ulkomaisten lainojen ottamista. Pankki on yleensä pyrkinyt rajoittamaan lyhytaikaista lainanottoa ulkomailta sen johdosta, että tämä on omiaan lisäämään tuontitavaroiden kysyntää ja että luottojen takaisinmaksu rasittaa valuuttavarantoa varsin lyhyen ajan kuluessa. Pitkäaikaisien lainojen osalta on lainanottolupia myönnettäessä pidetty silmällä lähinnä lainaehojen kohtuullisuutta sekä lainan kotimaisen käyttötarkoituksen soveltumista pankin harjoittamaan raha- ja valuuttapolitiikkaan. Pankki on suhtautunut erityisen torjuvasti sellaisiin lainahankkeisiin, jotka välittömästi tai välillisesti rahoittavat kulutushyödykkeiden tuontia.

Kertomusvuonna saavutettiin Kansainvälisessä Valuuttarahastossa jäsenosuuksien korotusten voimaantuloon vaadittavat määränemmistöt.

Tämän johdosta Suomen jäsenosuus Valuuttarahastossa nousi maaliskuun 21 päivänä aikaisemmasta 57 milj. dollarin määrästä 125 milj. dollariin. Jäsenosuuden kultana maksettava erä, joka on välittömästi nostettavissa vaihdettavina valuuttoina markkoja vastaan, on vuoden 1965 lopusta alkaen sisällytetty Suomen Pankin taseen ensisijaiseen setelinkatteeseen; tämän osan korotuksesta suoritti pankki maksamalla Valuuttarahastolle 17 milj. dollarin eli 54.4 milj. markan arvosta kultaa omasta varannostaan. Korotuksen loppuosan, vasta-arvoltaan 163.2 milj. mk, suoritti valtio maksamalla Valuuttarahaston käyttötilille Suomen Pankissa 2 176 000 mk ja luovuttamalla rahastolle 161 024 000 markan arvosta korottomia, eisiirrettäviä ja vaadittaessa maksettavia valtion velkakirjoja.

Valuuttarahaston jäsenosuuden korottamiseen liittyvä Suomen uusi osakemerkintä Maailmanpankissa maksettiin myös maaliskuun 21 päivänä siten, että valtio suoritti Maailmanpankille dollareina yhden prosentin uusien osakkeiden nimellisarvosta eli 1 833 600 mk sekä markkasuoritukseksi Maailmanpankin Suomen Pankissa pitämälle tilille 9 % eli 16 502 400 mk. Eduskunnan suostumuksella Suomen Pankki suoritti tämän tilihyvityksen valtion puolesta saaden valtiolta vastineeksi vastaavansuuruisen korottoman velkakirjan. Maailmanpankin markkavaroiden käyttöä koskevan valtioneuvoston päätöksen mukaisesti Maailmanpankki siirsi näitä varoja vaihdettaviksi valuutoiksi kertomusvuonna 5 milj. mk, millä määrällä valtio myös lyhensi edellä mainittua velkakirjaa.

Pankin taseeseen sisältyvien ulkomaisten tilien kehitystä valaisee seuraava asetelma.

Ulkomaiset tilit milj. mk

	31. 12. 1965	31. 12. 1966	Muutos
Kulta	267.5	143.9	-123.6
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	45.6	100.0	+ 54.4
Ulkomaiset valuutat	547.8	312.0	-235.8
Ulkomaiset vekselit	54.7	56.4	+ 1.7
Ulkomaiset obligaatiot	29.1	24.9	- 4.2
Vastaavat	944.7	637.2	-307.5
Ulkomaiset valuuttatilit	44.8	61.2	+ 16.4
Ulkomaiset markkatilit	10.9	16.2	+ 5.3
Määräaikaiset ulkom. sitoumukset ..	45.6	84.6	+ 39.0
Vastattavat	101.3	162.0	+ 60.7
Ulkomainen nettosaatava	843.4	475.2	-368.2

Pankin kultavarat supistuivat kertomusvuoden aikana 123.6 milj. mk. Vähennys johtui osittain siitä, kuten edellä todettiin, että Valuuttarahastolle maksettiin Suomen jäsenosuuden korotuksesta kultana 54.4 milj. mk, joka esiintyy tasanimikkeeseen "kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa" vastaavansuuruisena kasvuna. Jos tämä toimenpide jätetään huomioon ottamatta, pankin kultavaranto supistui vuoden aikana 69.2 milj. mk. Kullalla on hankittu vaihdettavia valuuttoja; pieni määrä on myös myyty kotimaassa teollisuuden ja kaupan tarpeisiin.

Suomen Pankin ulkomaiset valuuttasaatavat supistuivat vuoden aikana 235.8 milj. mk. Rahalaitoksilta ja yrityksiltä ostetut vientivekselit, joista pankin ulkomaisten vekselien salkku koostuu, lisääntyivät vain vähän; pankin vientirahoitus keskittyi entistä suuremmassa määrin ns. uusvientiluottoihin, joita on selostettu toisessa yhteydessä. Ulkomaisten obligaatioiden väheneminen 4.2 milj. markalla johtui siitä, että valuuttatilanteen heikentyessä pankki pidättäytyi eräiden erääntyneiden obligaatioiden uudelleensijoituksesta samanlaisiin arvopapereihin ja siirsi näin vapautuneet varat varsinaiseen valuuttavarantoon.

Vastattavien puolella tapahtui ulkomaisissa

valuuttatileissä 16.4 milj. markan kasvu, lähinnä siksi, että kaupan kausiluonteisten vaihteluiden vuoksi Neuvostoliiton selvitystilillä oli vuoden päättyessä velkaa ja Kolumbian selvitystilillä ollut velka oli jonkin verran kasvanut. Ulkomaisiin markkatileihin, jotka kasvoivat 5.3 milj. mk, sisältyvät edellä mainitut markkamääräiset maksut Kansainväliselle Valuuttarahastolle ja Maailmanpankille; toisaalta tätä tase-erää supisti Yhdysvaltain hallituksen aikaisemmista maatalouslijäämätuotteiden myynneistä saamien markkavaroiden käyttö. Pankin pitempiäaikaiset velat kasvoivat nettomääräisesti 39 milj. mk, mikä ilmeni määräraikaiten ulkomaisten sitoumusten nousuna. Kaikkiaan kasvoivat pankin taseen vastattaviin sisältyvät ulkomaiset erät siis 60.7 milj. mk. Pankin ulkomainen nettosaatava supistui näin ollen 368.2 milj. mk ja oli kertomusvuoden päättyessä 475.2 milj. mk.

Suomen Pankin vuoden 1965 alusta lähtien kuukausittain julkaisema valuuttatilanneilmoitus osoittaa pankin oman nettovarannon lisäksi myös muiden valuutanpitäjien (lähinnä valuuttapankit ja valtio) valuuttatilanteen kehityksen. Nämä luvut ja niissä kertomusvuoden aikana tapahtuneet muutokset ilmenevät seuraavasta asetelmasta.

Valuuttatilanne

milj. mk

	Varanto 31. 12. 1965			Varanto 31. 12. 1966			Muutos		
	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä	Suomen Pankki	Muut	Yhteensä
Kulta	267	—	267	144	—	144	-123	—	-123
Vaihdettavat valuutat ..	483	-155	328	274	-189	85	-209	-34	-243
Sidotut valuutat	20	1	21	-23	1	-22	- 43	—	- 43
Yhteensä	770	-154	616	395	-188	207	-375	-34	-409
Kultaosuus Kansainvälisessä Valuuttarahastossa	46	—	46	100	—	100	+ 54	—	+ 54
Kaikki yhteensä	816	-154	662	495	-188	307	-321	-34	-355

Suomen Pankin kulta- ja valuuttavaranto supistui kertomusvuonna nettomääräisesti 321 milj. mk eli noin kaksi viidesosaa. Samanaikaisesti muiden valuutanpitäjien lyhytaikainen ulkomainen nettovelkaantumisen kasvoi 154 milj. markasta 188 milj. markkaan. Tämän johdosta maan koko kulta- ja valuuttavaranto pieneni vuoden aikana 662 milj. markasta 307 milj.

markkaan eli 355 milj. markalla. Kulta, kultaosuus Valuuttarahastossa ja vaihdettavat valuutat vähenivät yhteensä 312 milj. mk. Sidotut valuutat, joihin luetaan edellä mainittujen selvitystilien lisäksi mm. Brasilian maksusopimuksen päättyessä suorittamatta jäänyt Suomen Pankin saatava, supistuivat 43 milj. mk.